

committitur crimen proximum, ut considerat Azevedo *ubi prox.* & pœna debet aggravari, ut habetur in hoc Textu & inferius dicitur.

Sed nota quod nostræ leges sicut, & 19 jus commune, requirunt quod offensa facta Consiliariis, Judicibus, & Officialibus, fiat intuitu officii, quatenus cavent quod si vulnus, vel mors sequatur in rixa procedente ex alia causa, non puniantur rei pœna harum legum, sed ea quæ statuta reperitur in privatis criminibus. Sic de jure tenent Farinac. *d. quest. 112. n. 140.* Gratian. *d. c. 54. num. 7.* Montan. *de regal. tit. bona committentium crimen majest. num. 3.* cum aliis ex laudatis *supra num. 16.* & sic cautum reperitur in *legibus Ordin. & recopilat.* superius adductis, & sic docent Azevedo *in dict. leg. 1. num. 8.* & ceteri laudati *num. 17.* Neque vana est hæc disputatio, quia *in dict. leg. 1. tit. 2. part. 7. in fin.* clarè dicitur pœnam prodicionis imponendam offendenti Principem in illius persona, statu vel dominatione, pœna autem alevosi in offendentes Magistratus & ceteras personas in eo Textu comprehensas, cujus distinctionis effectus est, ut in primis imponatur famæ nota quoad illum & filios, in secundis verò pœna non egrediatur rei personam. Licet si verum fateor in supremis Senatoribus justissima videretur opinio, Jul. Clar. *in d. §. læsa, num. 5. ad fin.* dicentis quod ex eo quod reputentur pars corporis Principis læsæ majestatis crimen committitur, quod etiam docere videntur Bobadilla *d. c. 1. n. 29.* & Larrea *d. n. 32.* Ex his in causa Ildephonsi Gonzales Barroso, nuncupati *el Pardillo*, qui unum ex Præfectis Regiæ domus & Curie vulneraverat in resistentia facta nocte *diei 29. Julii 1664.* dum Urbem lustraret, vulgò *rondava*, decisum fuit condemnandum fore in pœnam mortis & amissionis medietatis bonorum sententia *diei 5. Octobris 1665.* quia concurrerant suprema dignitas offensæ, & qualitas vulneris ex causa officii, nempè in exercitio plenario jurisdictionis, & in repræsentatione actuali Principis.

Demum similia patrans pœna parricidii teneri non possunt, quia quantumvis Judices parentum loco habendi sint; hoc est quadam juris fictione; ut respectu Senatorum depromitur ex verbis Livii *dict. lib. 1. ibi: Patres certè ab honore, patricique progenies eorum*

appellati. Cassiodorus *lib. 9. var. epist. 23. in fin. ibi: Nam licet nuncupemini omnes generaliter Patres, huic etiam estis, specialiter & parentes. Nomen vestrum à curis similitudine derivatum, fidelissima rerum applicatione confirmat non transiit iustatione vocabuli, sed honora sorte nascendi: honoris quippè nomen est non naturæ, quod non sufficit, ut pœna acerbissima parricidii imponatur, 23 cui lex Pompeia fœdus naturale considerat, & naturæ privilegia tuetur. Ut probat Anton. Matthæus *lib. 48. ff. tit. 6. cap. 1. num. 3.* Pœnarum enim impositio restringenda semper est tanquam odiosa, nullaque interpretatione juvanda *l. prospiciendum 11. in princ. l. interpretacione 42. ff. de pen. cap. odia de reg. jur. in. 6.* ex quibus sic docent Gregor. Lopez *in 12. tit. 8. part. 7. gloss. 2. Tiber. Decian. lib. 9. crimin. cap. 9. n. 6.* Don Joan. Vela *d. cap. 27. num. 5 & Don. Joan. Solorzano lib. 2. de parricid. cap. 6. per tot 24* sed meo iudicio vana, & inanis hæc disputatio de jure est; nam pœna legis Pompeiæ præterquam in patre, & matre, avo, & avia eadem est ac pœna legis Corneliæ de sicariis, ut expressè habetur *in l. 1. in fin. junct. l. parricidii 9. §. 1. ff. eo tit. ut cum Pichardo Solorzano & aliis dictum remanet contr. 9. n. 3.* Neque adhuc si vera esset conclusio ad omnes iudices extendenda esset, quia Patres solum vocabantur Senatores, ut ex Livio, Cassiodoro & aliis probatum remanet.*

Quod in Hispania indubitatum est, 26 nam per leges nostras specialis pœna imponitur similia patrantibus, ut constat ex *leg. 1. & 5. tit. 12. lib. 8. ordin. & in dict. leg. 1. & 5. tit. 22. lib. 8. recopil.* ita ut in nostro casu pœna statuta reperitur, nempè capitalis & amissionis medietatis bonorum; & cum legem habeamus non est amplius querendum *dict. l. interpretacione 42. ff. de pen.* Neque ex eo quod iste reus non occiderit, evadere poterat pœnam legalem, quia *in dict. leg. 1. ff. ad legem 27 Jul. majest.* non requiritur præcisè executio, sed quod opera, vel consilio alicujus fiat, & *in dict. leg. quisquis, C. eodem tit.* solum voluntas attenditur, ibi: *eodem enim severitate voluntatem sceleris qua effectum puniri jura voluerunt, quæ omnia concurrerant in nostra specie, & procedunt clarissimè, quia licet propriè crimen læsæ non sit,*

sit, sapit ejus naturam, ut dixi. Ultra quod, quando consilium inicum fuit, & aliquis præstat auxilium præmeditatè ad occidendum, pœna æquali tenetur cum principali delinquente, ut pluribus probat Farin. *q. 13. n. 1. cum seqq.* Ex his fuit decisum pœna mortis, & amissionis medietatis bonorum condemnandum fore: sed quia juxta Text. *in l. aut fact. ff. de pen. & in d. 1. tit. 16. p. 2. & 18.* secundum qualitatem personarum tam offensi, quam rei, pœna exacerbari debet, & occidens privatum pœna furcarum ordinatè punitur, in occidente iudicem augendam aliquam circumstantiam decrevit Aula, quia injuria facta iudici aggravat maximoperè culpam, ut pluribus de more docet Giurba *observat. 8. num. 1. cum seqq.* & sic debet pariter pœna aggravari, ut omnibus in exemplum cedat. Ob quod Andreas Carolus Tort fuit condemnatus ad pœnam mortis, ita ut traheretur ad caudam iumentum usque ad locum supplicii, & post suffocationem in frustra scinderetur, & ejus membra in viis publicis collocarentur, & amissionis medietatis bonorum: sic pronunciatum sententiâ *diei 10. Junii 1667.* & executioni deductum *die 12. eorundem, actuante Franc. Marçano.*

CONTROVERSIA XV.

An ad imponendam pœnam assassini sufficiat quod pecunia sit promissa?

SUMMARIUM.

- 1 Facti species proponitur.
- 2 Occidens sine causa præsumitur ab alio mandatum suscepisse, & ex hoc solum veni torquendus.
- 3 Mandantis & mandatarii crimina à jure civili cognitum, & punitum.
- 4 Assassini nomen à jure civili incognitum fuit.
- 5 Mandatum occidendi mediante pecunia, à jure civili fuit punitum pœna graviori, ac ipsum delictum.
- 6 Assassini nomen, & crimen à jure canonico cognitum, & punitum.
- 7 Assassini nomen & crimen cognitum, & punitum per jus Hispaniæ.

- 8 Assassini crimen à quo derivetur.
- 9 Assassini qui dicantur.
- 10 Assassinium propriè non committitur per quemlibet occidentem præmio de mandato alterius, quia debet esse infidelis fidelem necans, & ex illa gente qua hoc profitesur.
- 11 Assassinium non videtur commissum quin pretium effectivè datum sit.
- 12 Assassinium verè committitur quoties aliquis occiditur de mandato alterius, conventionione prævia de pretio, vel præmio.
- 13 Pretium præstandum ad assassinium debet pendere à potestate mandantis.
- 14 Pretium, vel retributio debet esse certa, ut dicatur assassinium.
- 15 Promissio certa, incerti præmii sufficit, ut assassinium dicatur commissum.
- 16 Lex Hispana non requirit pretium de presenti præstitum ad assassinium perficiendum.
- 17 Promissio de præmio præstando sufficit quoad nos ad assassinium.
- 18 Communis sententia Doctorum tenet quod assassinium verè committitur per quemlibet occidentem Christianum de mandato alterius, pretio mediante, vel promissione.
- 19 Didacus Covarruvias hanc sententiam secutus fuit.
- 20 Lex Hispana assassinium committi probat tam per illam gentem infidelem, quam per quemcumque alium mediante pretio homicidium exequentem.
- 21 Assassini pœna de jure Hispano.
- 22 Decisio Aula.
- 23 Mediator in crimine assassini eadem pœna punitur.
- 24 Idem procedit de jure nostro.
- 25 Assassinium probatur plene per probabilia indicia.
- 26 Revelans delictum patrandum mitius puniendus est.
- 27 Decisio Aula quoad mediatorem.

PETRUS Cuñat oppidi de Alborata in Regno Valentia, & in eo bannitus dum in hac Curia degeret, *die 25. Junii anni 1665.* hora meridiana quendam virum in honore constitutum expectavit propè ipsius domum, & jam limina ingredientem à tergo necavit proditoriè ictu instrumenti manualis. Et cum instrumentum crepuisset ipse aggressor perterritus, atque conturbatus immanitate ipsa facinoris, statim captus

captus fuit, & convictus plenè de nece: sed qua de causa patraffet profus ignorabatur, cum neque commercium, neque cognitionem cum occiso habuisset. Et quia delinquere, sine causa nemo præsumatur, mandato, sive assassinio id tribuendum videbatur; quia quando percussor certus est, & ratio delinquendi non apparet, præsumi debet intuitu alterius per assassinium deliquisse, ex hoc solo venit reus quæstioni ponendus, Text. in l. si percussor certus ff. ad Silaniam. ibi: & si percussor certus sit, tamen habenda quæstio est, ut cadis mandator inveniantur. Docet pluribus Farin. q. 27. n. 154. de quo dixi 2. de regimine. c. 8. §. 8. n. 40. Eodem die quæstioni positus confessus fuit mandato cujusdam, pudicitiam uxoris occisi tentantis, & pecuniæ certa quantitate promissa maleficium patraffe, sed nihil ex promissis recepit, præter instrumentum ipsum cum quo crimen consummavit. Comprobatis extremis confessionis, & causa celeriter conclusa dubitabatur an tantquam Assassinus puniendus esset.

Juri civili Romanorum incognitum fuit assassini nomen, sed non crimen. Nam in primis plura jura repertiuntur punitionem æqualem mandantis, & mandatarii inducentia, Text. in leg. 3. §. item is cuius, l. nihil interest. ff. ad leg. Corn. de scar. l. 1. §. dejecisse, ff. de vi & vi armat. l. §. si. ff. quod vi, aut clam, l. §. in princ. ff. ne quis eum qui in jus vocat. vi exim. l. 1. §. 1. ff. de eo per quem fact. erit quomin. quis in jud. ff. l. minorib. 6. C. de his quib. ut indig. l. non ideo §. C. de accusat. l. defuncti. §. C. si reus, vel accusat. mort. sue. l. nostri §. C. de calum. probat latè Ant. Matthæus de crim. in proleg. c. 1. n. 11. Et de mandato, atque pretio Text. in l. Cicero 39. ff. de pen. quo Triphonin. sic ait: quod ab heredibus secundis accepta pecunia partim sibi medicamentis ipsa abegisset, Text. in l. non solum, §. si mandato, ff. de injur. l. venales, C. quand. provoc. est necess. quibus in iuribus Bartol. præcipue in d. l. Cicero, & in d. l. non solum, §. si mandato, n. 14. docet de assassiniis intelligenda esse, sed pœna specialis imposita non reperitur; solum apparet gravius puniti qui pecunia mediante delictum committit: nam in d. l. Cicero, mulieri ex alia causa procuranti abortum pœna exilii temporalis imponitur; at in abigente pecunia accepta, pœna capitalis: tract. de materia latè Far. q. 27. ex. n. 1.

De jure canonico certum est eognitum nomen assassinorum, & punitum acerbissimè crimen, pluribus specialitatibus contentis in c. de homicid. in 6. ubi communiter Doctores & signanter August. Barbof. in collect. ad hunc Textum quo plura de more congerit. De origine autem assassinorum, & quæ gens illa esset plura cumularunt Menoch. d. ar. bar. cas. 360. num. 41. cum segg. Covarr. 7. lib. 2. var. cap. 20. n. 9. & Petrus Planz. in epit. delictor. c. 19. n. 3. Don Joan. Vela de pen. delict. c. 3. n. 1. & novissimè Ant. Matthæus lib. 48. ff. tit. 5. cap. 1. n. 3. quæ quia nota sunt, ideo non transcribuntur.

Hispaniæ jura pariter notum habent nomen & crimen assassini, ut latè describitur in l. fin. tit. 27. part. 7. ubi Gregor. Lopez gloss. 1. qui quidem & Petrus Plaça ubi supra notam obscuritatis huic legi tribuunt, quamvis meo iudicio si ad substantiam rei verba referamus, neque aliquid obscuritatis continent, neque in ea aliquid deficit ad hoc ut clarè quid cautum sit in ea, percipiatur. Et licetè communiter per scribentes notetur assassinium in sua origine committi per illam gentem nefariam, & infidelem, quæ fideles incautos jussu sui Principis necabant. Tamen hodie assassinus communiter dicitur, quicumque mediante pretio præmiève, aut homines necat, aut necare mandat, quia sub eo nomine tam mandans, quam mandatarius comprehenditur, ut pluribus probant Far. d. q. 123. n. 18. cum segg. & Barbofa in collect. ad c. 1. num. 6. & 7. quos omnes sequuntur fermè; imò & mediator, seu proxeneta, vel persuasor, qui jussu mandantis sicarios quærit, pariter assassinus vocatur ex decis. Text. in l. si ego, 6. ff. quod vi aut clam. probat latè. Giurba conf. 7. n. 7. cum segg. de quo infra.

His positus dicebatur hunc reum assassinum non esse, neque teneri ea pœna. Primò quia non serat ex illa gente nefaria, quæ jussu sui Principis fideles proditorè necat ob quod non teneri eis pœnis probat Covarruvias var. lib. 2. cap. 20. n. 10. vers. sed ut ad assassinos redcam, quem sequuntur Petrus Plaça in epit. delictor. cap. 19. num. 1. Alciat. conf. 11. num. 1. relati per Decian. lib. 9. crim. c. 90. num. 1. Hier. Gabriel. conf. 270. n. 6. lib. 1. Brun. à Sole. quæst. legal. 34. num. 2. cum segg. & alii relati per Farin dict. q. 123. num. 21. sed in hac specie deficiebat ista qualitas

refert casus in quibus pœna capitalis imposita fuit in civitate Neapoli, & in aliis Italiae locis, & concludit in Senatu Mediolanensi pœnas capitales impositas vidisse, Caball. cas. 97. num. 1. de nobili Neapolitano refert capite plexum fuisse ex crimine attentato, & de homicid. numer. 505. plures alios casus enumerat ab aliis Doctoribus relatos Joan. Bapt. de Thoro, Giurba & cæteri superius laudati consuetudinem condemnandi ex ictu tormenti, licet mors nec vulnus sequatur, referunt; quare cõruit quidquid dictum fuit de generali consuetudine: sed supponamus, quod adit ea, intelligenda est quoad conatum in actu remoto, non in actu proximo, & immediato, neque quando conatus factus fuit crimen speciale; nam in his casibus puniti pœna ordinaria Farinacius ipse docuit, ubi supra & Zevallos, quæst. 440. num. 15. Guazzin d. cap. 24. num. 6. vers. & tamen dispositio. Præterquam quod in parricidio hoc specialiter cautum est, ut probat Ant. Matth. d. tit. 6. cap. 1. n. 7. & in assassinio fatetur Clarus, d. §. Assassinium n. 7.

Ex quibus omnibus cum patricidii crimini superaddita fuisset assassiniis qualitas prava & immanis; & ipsis, infidiosa conditio armorum, atque reiterata voluntas occidendi locerum, quem primum vulneraverat non leviter, demum tormenta in eum explosit, ac tandem assassinos conduxit qui eum necarent, ex quo pravus animus, atque incorrigibilis voluntas deprehendebatur: Decisum fuit capite plectendum modo ordinario, quia acerba circumstantia pœnæ patricidii effectu non secuto imponi non debet; & sic pronuntiarum sententia, diei 15. Januarii anni 1660. quæ executioni mandata fuit; die 15. ejusdem mensis, actuante Petro Marron tunc Aule Officiali, & Scriba.

CONTROVERSIA XIV.

De nece Judicis Ordinarii, & de pœna ex eo crimine debita.

SUMMARIUM.

Facti species narratur. Pœna debita occidenti Judicem apud Doctores incerta est.

3. Judicem occidens, pœna legis Julia majestatis teneri aliqui docent.
4. Judicem occidens, ut pœna legis Julia teneatur, requiritur quod Judex merum & mixtum imperium exercent.
5. Vicarii Prætorum provinciarum vulgò Tenientes, aut Alcaldes majores, del Corregidor, merum & mixtum imperium exercent.
6. De jure Hispano idem procedere videtur.
7. Judicem occidens, pœna legis Pompeia de parricidis videtur teneri.
8. Judices parentum loco haberi debent ab omnibus quibus jus dicunt.
9. Lex Julia majestatis de Magistratibus urbis solum disponebat tempore republicæ, apud quos omnis residebat majestas.
10. Imperatorum tempore lege Julia solum comprehensè reputabantur Senat. res & Consilarii in Consistorio Principis residentes.
11. Lex part. de Consiliariis supremis, & Præfectis Regiæ domus, & Curia loquitur.
12. Præfecti Regiæ Domus, & Curia in his æquiparati reputantur supremis Consiliariis.
13. Prætor Matriti & Vicarii illius non habent potestatem judicandi in Curia, sed in villa & illius districtu.
14. Injuria Judicum, & cæterorum officialium Regis, regulanda est juxta qualitatem personæ injuriantis, & injuriata secundum legem.
15. Pœna occidentis, vulnerantis, vel capientis judices supremos, & n. 17.
16. Quoad Judices inferiores, levior pœna imposita est.
18. Occidens Judicem inferiorem non tenetur pœna legis Julia majestatis.
19. Pœna acerba occidentis judicem non subintrat si mors inferatur ex inimicitia privata officium non tangente.
20. Vulnerans Præfectum Regiæ Domus & Curia dum exercet jurisdictionem, urbem noctu lustrando, vulgò Rondando pœna capitalis est plectendus.
21. Decisio Aula in vulnerante Præfectum Regiæ Domus, & Curia.
22. Judicem inferiorem occidens non tenetur pœna parricidii.
23. Lex Pompeia factus naturale tuebatur.
24. Pœna legis Pompeia præterquam in parentibus & Avīs utriusque sexus eadem est cum pœna legis Cornelia de Sicariis.